

H. Blokland, *Pluralisme, democratie en politieke kennis*. Een rehabilitatie van de politiek, Assen, 2005, p. 475, ISBN 90 232 4092 8.

De politiek gerehabiliteerd

Politicoloog Hans Blokland heeft een aanwinst voor de historiografie van de politologie geschreven. Zijn boek is het lang verwachte vervolg op *De modernisering en haar politieke gevolgen: Weber, Mannheim en Schumpeter. Een rehabilitatie van de politiek. Deel 1*. Het tweede deel gaat verder waar het eerste deel stopte. Blokland gaat hierin in op de ontwikkeling van de politiek vanaf de jaren vijftig tot aan de jaren zeventig van de vorige eeuw. In deze periode stond het pluralisme centraal in het denken over politiek. Dit pluralisme is een, volgens Blokland, typisch product van de modernisering, omdat de individualisering, differentiëring en rationalisering als normatief en empirisch uitgangspunt worden genomen.

Het boek kan het beste worden gekenschetst als een politiek-intellectuele biografie van de Amerikaanse politicoloog Robert Dahl en in mindere mate van Charles Lindblom. Blokland heeft hierin een goede keuze gemaakt, omdat Dahl in de beschreven periode de toonaangevende politicoloog was. Er is nog een tweede

BOEKEN

dimensie, namelijk waar Blokland ingaat op de hedendaagse gesteldheid van onze democratie. De kern daarvan is vooral een fundamentele kritiek op de wijze waarop democratie – vooral in de jaren zestig van de vorige eeuw – wordt uitgelegd. Democratie, waaraan iedereen toegang had en kreeg, was vooral de mogelijkheid voor burgers om particuliere wensen te realiseren. De notie van *algemeen belang* gaat daarmee verloren. Het vertrouwen in deze democratie neemt af omdat het democratisch stelsel deze belofte niet waarmaakt. Blokland lijkt te suggereren dat een oplossing in een aristoteliaans begrip van de politiek ligt, waarin burger en politiek in elkaars verlengde liggen.

Maar is dat nog mogelijk in deze door 'individualisering, differentiëring en rationalisering beheerste samenleving'?

Blokland blijft ons het antwoord hierop schuldig. Het is dus wachten op zijn laatste deel, waarin hij – hopelijk – tot deze rehabilitatie van de politiek komt.

Hoewel het boek een belangrijke toegevoegde waarde voor de Nederlandse politologie heeft, kunnen er wel kanttekeningen bij Bloklands werk worden geplaatst. Zo wordt – en dat is een absoluut pluspunt van dit boek – de ontwikkeling van het denken van Dahl in zijn historische en wetenschappelijke context geplaatst, waarmee het tijdsgebonden karakter van politicologische opvattingen wordt aangegeven. Blokland gaat hierin echter af en toe iets te ver, de uitwijdingen leiden af van de centrale boodschap van het betoog. De schrijfstijl van Blokland draagt overigens niet bij tot de leesbaarheid van het boek. Een redacteur had daar wel iets aan kunnen verbeteren. Wie daar echter doorheen kan lezen, heeft wel een erudiet boek in handen.

*Drs. Boudewijn Steur,
Raad voor het openbaar bestuur*
